

تحولات شهر، شهرنشینی و برنامه ریزی شهری
در ایران و جهان

تألیف : دکتر محمد ملکی
زهرا ملک میرزایی

زادگان

شهرزادگان

۱۳۹۸

سرشناسه: ملکی، محمد، ۱۳۵۴-

عنوان و نام پدیدآور: تحولات شهر، شهرنشینی و برنامه ریزی شهری در ایران و جهان

مؤلفان: دکتر محمد ملکی، زهرا ملک میرزایی

مشخصات نشر: ایلام: زاگرو، ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص. جدول، نمودار

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۳۸-۷۶-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه:

موضوع: شهرسازی -- طرح و برنامه ریزی

موضوع: City planning -- Design

موضوع: شهرها و شهرستان ها -- توسعه

موضوع: Cities and towns -- Growth

شماره افزوده: ملک میرزایی، زهرا، ۱۳۶۳

رشته بندی کنگره: HT ۱۶۶

رشته بندی دیویی: ۳۰۷/۱۲۱۶

شماره ثبت ملی: ۶۰۵۳۱۳۸

انتشارات زاگرو- ایلام: خ، آصفهانی، کوچه ی سوم

تحولات شهر، شهرنشینی و برنامه ریزی شهری در ایران و جهان

مؤلفان: دکتر محمد ملکی، زهرا ملک میرزایی

طرح جلد: لیلا دهبالایی

بها: ۴۰,۰۰۰ تومان

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸	پیش گفتار
۱۱	فصل اول
۱۴	گسترش فضایی شهر در ادوار تاریخی
۱۶	شهرنشینی در قرن حاضر
۲۴	نگاهی به مفهوم تاریخی شهر: تجربه شهر دوره باستان
۳۱	ویژگی های علمی شهر در دوره های میانه
۳۷	عناصر اصلی کالبد شهر در دوره های میانه
۳۹	تحولات شهری ایران
۴۲	دوره ی مشروطه
۶۷	نگاهی بر روند توسعه شهرها در جهان
۷۳	فصل دوم
۷۴	شهر
۷۶	مورفولوژی شهر
۷۸	حریم شهر
۷۸	توسعه
۸۸	نظریات مختلف توسعه شهری:
۸۹	نظریه راندینلی:
۹۲	طرحهای مختلف گسترش شهرها:
۱۰۱	فصل سوم
۱۰۱	نظریه ها و پیشگامان شهرسازی
۱۰۳	مراحل تهیه طرح های توسعه شهری

۱۱۹.....	الگوهای شهرسازی
۱۴۲.....	پیشگامان شهرسازی
۲۳۷.....	فصل چهارم
۲۳۷.....	مدل ها و تکنیک های برنامه ریزی شهری
۲۳۸.....	مدل های برنامه ریزی شهری
۲۳۸.....	مدل ترکیبی
۲۳۹.....	مدل تریب مکانی
۲۴۴.....	مدل تغییر سهم
۲۵۲.....	مدل های برنامه ریزی استراتژیک
۲۵۲.....	مدل ماتریس ارزش
۲۵۴.....	مدل تجزیه و تحلیل SWOT
۲۵۶.....	ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE)
۲۶۸.....	تکنیک دلفی
۲۷۱.....	اجزاء و عناصر اصلی دلفی
۲۷۲.....	انواع فن دلفی
۲۷۳.....	مزایای بکارگیری تکنیک دلفی
۲۷۶.....	محدودیت های تکنیک دلفی
۲۷۷.....	۲- ارزیابی
۲۷۷.....	مفهوم ارزیابی
۲۷۸.....	مدل های ارزیابی
۲۷۸.....	روش تجزیه و تحلیل هزینه و سود (SCBA)
۲۸۲.....	روش تجزیه و تحلیل هزینه و کارایی
۲۸۲.....	روش جدول موازنه برنامه ریزی (PBSA)
۲۸۳.....	روش های بررسی اهداف - اقدامات
۲۸۵.....	۱- ماتریس ارزیابی کردیتور

- ۲- روش های تکمیل شده به وسیله اشلاگر و هلمز ۲۸۵
- ۳- روش ماتریس کارآیی ۲۸۶
- روش ماتریسی گولر ۲۸۹
- منابع ۲۹۰

www.ketab.ir

پیش گفتار

شهرها به عنوان محل تجلی تمدن بشری همواره در حال تغییر و تحول اند. زیرا از یک سو با پیشرفت فناوری، شرایط زندگی و کیفیت توسعه کالبدی تغییر می نماید و از سوی دیگر آنگرش در علوم نظری و مبانی اندیشه دیدگاه های توسعه نیز دچار دگرگونی می شود. رشد و توسعه شهرهای کهن به دلیل ساختار اجتماعی جامعه و در عین حال محار دیت هار اه کانات ناشی از فناوری عصر مربوطه در مقایسه با شرایط کنونی بسیار متفاوت است. فرایند برنامه ریزی توسعه شهری نه به صورت مکتوب که براساس قراردادهای ناشی از اجتماعات، مراحل خود را طی نموده است. اما در جهان امروز دانش نوین برنامه ریزی برای توسعه شهرها جایگزین آن روش سنتی شده است. گذر از زندگی سنتی به مدرن را از آن پست مدرن، انقلاب تکنولوژیکی را به نفع زندگی شهری تغییر داده است. بطوری که بعضی از صاحب نظران مهمترین انقلاب را بعد از انقلاب کشاورزی، انقلاب شهری می دانند و با توسعه و گسترش حمل و نقل شهری، بستر گشایی برای انواع فعالیتها در همه شهرها به رشد و توسعه همه جانبه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... در کنار آن ورودی سریع به توسعه فضایی شهردامن زده است. بطوری که بی تردید چشمگیرترین نمود رشد شهری کنونی گسترش فضایی با ساختمان سازی مرتفع است. آنچه که تحت عنوان شهرسازی دوره جدید همچون موجی فراگیر از تهران آغاز شد و به شهرهای بزرگ و سپس سراسر کشور رسید، چیزی جز انعکاس تحولات شهرهای غربی طی دوران انقلاب صنعتی نبود، که البته با توجه الگو برداری های صرفا تقلیدی و بدون در نظر گرفتن ویژگیهای فرهنگی، اجتماعی و اقلیمی شهرهای کشور نتایجی را به بار آورد که

امروزه بویژه کلان شهرهای ما با آن دست و پنجه نرم می کنند. رشد پدیده شهرنشینی اگر چه حقیقت علمی و مسلم جهان امروز تلقی می شود، اما باید دانست که این فرایند در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته بسیار متفاوت می نماید، هم اکنون رشد جمعیت در کشورهای در حال توسعه به صورت انفجاری رخ می دهد و هر ساله به نحو بهت آوری، ۶۰ میلیون نفر به شهرهای کوچک و بزرگ آنها افزوده می شود. همین مسئله منجر به بروز معضلات اکولوژیکی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی متعددی در شهرهای کشورهای در حال توسعه می شود. بنابراین چنین شکلی از توسعه شهری نمی تواند رضایت انسان یعنی غایت اصلی توسعه را جلب نماید و رفاه، آسایش، خوشنحی ساکنان خود را فراهم آورد. گسترش شهرنشینی، افزایش جمعیت و رونق ده به رشد مهاجرت به شهرها به ویژه شهرهای بزرگ، سکونت بیش از ۷۱٪ جمعیت کشور در شهرها و نزدیک به ۴۰٪ این جمعیت در هشت شهر بزرگ کشور به موازات تعدد جمعیت، محدودیت منابع مالی، سستی بودن ساختار اداری و تشکیلات، فاصله امکانات و توازن مالی با توقع، انتظارات و نیازهای عمومی، وضعیت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی شهروندان و... می تواند ضرورت تحقیق و بررسی در این زمینه را هر چه بیشتر روشن سازد.

دکتر محمد ملکی

زهرا ملک میرزایی

۱۳۹۸